

«Кинусайга – симэн ойуу»

Чурапчы нэһилиэгин «Чэчир» уһуйаан иитээччитэ Батарина Лена
Григорьевна

Былыр былыргыттан саха дьоно тутан хабан, сыттаан – сымардаан онороллорун астыналлара, ол ийин саха оҕото бу кинусайга техникатынан бэйэтэ тутан хабан онороро олус туһалаах буоллун диэн бу ньыманы талбытым. Ол курдук омук бары бэйэлэрэ ильдэ кэлбит мындыр сатабыллара күн бүгүнээни диэри сайда турар.

1987 сыллаахха Япония университетын профессора Сэцу Маэно бэйэтин эргэрбит кимоноларын быраҕыан харыһыйан, шелк танас өгнөрүнэн дьүөрэлээн, иннэтэ суох пенопласка кыбытан араас дьэрэкээн хартыыналары онортообут, онтукатын киэн эйгэбэ таһаараары кинигэ бэчээттэн таһаарбыт. Ол техникатын «Кинусайга» диэн ааттаан Японияга биһирэбили ылбыт.

Бу курдук кинусайга техника нөнүө мин уһуйаан саастаах оҕолорго тарбахтарын былчыннарын сайыннараары үөрэтээрибин бу техниканы таллым. Оҕо тарбахтарын былчыннара үчүгэйдик сайыннабына сангарар саната тупсар, сайдар.

Сыала:

Тарбах былчыннарын сайыннаран араас танас кырадаһыннарыттан хартыыналары оноруу. Ону кытта бэйэбит өбүгэлэрбит бэлэхтээн хаалларбыт араас оһуордара, мандардара хартыынанан тилиннэрэн, хартыына ис хоһоонун түргэнник ылынан саха төрүт үгэһин үөрэтиилэрэ буолар.

Соруктар:

Үөрэтии өттүн ылан көрөр буоллахха: Оҕо кыра эрдэбиттэн төрүт өбүгэбит үгэстэрин, ньымаларын үөрэтэн, ырытан көрөрө буолар. Ону таһынан хартыынананы бэйэтэ онорон таһаарарыгар танас кырадаһыннарын сөпкө өгнөрүнэн араара үөрэнэр.

Сайдыы өттүн ылан көрөр буоллахха: Былыргы бэйэбит өбүгэлэрбит үгэстэрин уонна япония омук үгэһин тэннээн көрөн билиитэ ханыырыгар уонна онорон таһаарбыт хартыыната аныгы олоххо сөп түбэхэрэ уонна оҕо бэйэтэ онорбут үлэтин сатаан көмүскүү үөрүйэбин сайыннарыыта буолар.

Иитии өттүн ылан көрөр буоллахха: Бэйэтин омугун культуратын уонна араас омук культуратын убаастыы үөрэнэ итиллэрэ.

Кинусайга техниканан аан бастаан үлэлииргэ, өгүн талыы буолар. Кыра саастаах итиллээччилэргэ арыый чэпчэки соҕус үлэ уонна хартыына арыый судургу көрүнэ буолар, онтон улахан саастаах оҕолорго ыараан биэрэр.

00000

Нэдиэлэнэн булааннар:

Алтынны ый бастакы нэдиэлэтигэр үлэ кэмигэр болжомтолоох уонна сэрэхтээх буолууну өйдөтүү. Иккис нэдиэлэтигэр «Кинусайга» диэн тугун билсии. Үһүс нэдиэлэтигэр ойуулары кырыйыы, ойуулары ырытыһан кэпсэтии. Төрдүс нэдиэлэтигэр ойуулары кырыйыы, онорор материалга кырыйбыт ойууну уруһуйдаан түһэрии.

Сэтинны ый бастакы иккис нэдиэлэлэригэр «Аптаах сибэкки» ойууну оноруу. Үһүс уонна төрдүс нэдиэлэлэригэр «Кыһыл көмүс балыкчаан» ойууну оноруу.

Ахсынны ый бастакы иккис нэдиэлэлэригэр «Хаар киһи» ойууну оноруу. Үһүс уонна төрдүс нэдиэлэлэригэр харыйа оонньоурдара ойууну оноруу.

Тохсунньу ый бастакы, иккис уонна үһүс нэдиэлэлэригэр «Саҥа дьыллаабы харыйа “(бөлөбүнэн үлэ) ойууну оноруу.

Олунньу ый бастакы иккис нэдиэлэлэригэр фоторамканы киэргэтэн оноруу. Үһүс уонна төрдүс нэдиэлэлэригэр борокуот “аҕабар бэлэх оноруу.

Кулун тутар ый бастакы нэдиэлэтигэр «Тюльпан» күндү киһибэр – Ийэбэр бэлэх ойууну оноруу. Иккис, үһүс уонна төрдүс нэдиэлэлэригэр «Роза» ойууну оноруу.

Муус устар ый бастакы иккис нэдиэлэлэригэр «Остуоруйа дьизэт» ойууну оноруу. Үһүс уонна төрдүс нэдиэлэлэригэр «Лыяхтар» ойууну оноруу.

Бам ыйын бастакы нэдиэлэтигэр «Чороон» ойууну оноруу. Иккис нэдиэлэтигэр «Кытыйа » ойууну оноруу. Үһүс нэдиэлэтигэр «Аал луук мас» ойууну оноруу. Төрдүс нэдиэлэтигэр «Саахымат» сахалыы оһуор ойууну оноруу.

Бүппүт хартыналары ылан ойбоосторун араас өгнөөх таҥастарын рама онорон киэргэтэбит.

Кинусайга техника сыл ахсын сайдан иһэр, ол курдук санаттан сана айыылары туһаналлар. Холобур биһи пенопластка таҥас кырадаһыннарын кыбытан эрэ онорор буоллахпытан, билигин атын дьон үлэтин ылан көрөр буоллахпытана, араас дьэрэкээн оһуруолпрынан, тесмаларынан киэргэтэр буолбуттар. Эбэтэр 3D курдук тахса сылдыар гына бөлтөркөй сибэккилиир эбэтэр, үөһүннэрин – көйүүрдэрин оннук онорор буолбуттар. Пенопласт онорорго саамай табыгастаах, ол эрэн түргэнник тостумтуо, кэбирэх буолар. Ол иһин ону солбуйан билигин пеноплекс араас көрүннэрин туһана сылдыабыт.

Бу техниканан дьарыктаммыт оҕолор, дьиэлэригэр тийэн ийэлэрин, эбэлэрин уонна эдьийдэрин кытта бэйэлэрэ талбыт хартыыналарын онортооннор үөрдүбүттэрэ. Маннык сатаан оноро сайдыбыт оҕолор, бэйэлирин бабалара сайдан онороллор, ол эбэтэр тыллара, тулуурдара, дылуурдара олус түргэнник сайдар. Төрөппүт оҕотун кытта дьарыктаах буолара манна көстөн кэлэр.

Оҕолор бу техниканан үлэлээн баран, пеноплаһынан эбэтэр пеноплэксинан сатаан туттан хартыына онорон таһаарыахха сөп эбит диэн, уонна бытархай таһас сыыстарын мунһан туһаҕа таһаарыахха сөп диэн түмүккэ кэлбиттэрэ.

Ону кытта бэйэбит өбүгэлэрбит бэлэхтээн хаалларбыт араас оһуордара, мандардара хартыынанан тилиннэрэн, хартыына ис хоһоонун түргэнник ылынан өйдөөбүттэрэ. Маннык бэйэлэрэ онорбут хартыыналарынан дьиэлэрин иһин, уһуйааннарын киэргэтэллэриттэн олус үөрбүттэрэ.

Бу маннык үлэ кэнниттэн оҕолорго туһата биллибитэ. Улахан бөлөх оҕолоро тыллара чочулан, бэлэмнэнии бөлөххө тийэн иитиллээччилэрбит улуус иһинэн ытыллар оноһук күрөбүр кыттан миэстэлэһэ тураллар.